

ΘΕΜΑ 14^ο
(ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΝΑΒΑΣΙΣ, ΙΙΙ,ΙΙ,29-32)

λοιπόν μοι εἰπεῖν ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι. ὄρατε γὰρ καὶ τοὺς πολεμίους ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία

5 ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἦν δέ τις ἀπειθῆ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσσονται· τῆδε γὰρ τῆ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ

10 ἐπιτρέψοντας κακῶ εἶναι. ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **λοιπόν μοι εἰπεῖν**: ενν. το ρ. 'ἔστι' ως απρόσωπη έκφραση 'λοιπόν ἔστι = απομένει - υπολείπεται' με υποκείμενο το απαρέμφατο 'εἰπεῖν'. **ὅπερ...νομίζω**: αναφορική πρόταση ως αντικείμενο στο απαρέμφατο 'εἰπεῖν'. **ὅπερ**: αιτιατική πτώση, υποκ. στο απαρέμφατο. **μέγιστον**: κατηγορούμενο. **εἶναι**: αντικείμενο στο ρ.
- 2 **ὅτι...ἐτόλμησαν**: ειδική πρόταση, αντικείμενο στο ρ. 'ὄρατε'. Μετά από ρ. αισθήσεως συνήθως απαντά κατηγορηματική μτχ. Η συγκεκριμένη ειδική πρόταση κάλλιστα μετατρέπεται σε κατηγορηματική μτχ ως εξής: «ὄρατε τοὺς πολεμίους οὐ πρόσθεν τολμήσαντας ἐξενεγκεῖν πρὸς ἡμᾶς...». **ἐξενεγκεῖν**: 'ἐκφέρω πόλεμον πρὸς τινά = προκαλώ πόλεμο σε κάποιον'. **πρὶν...συνέλαβον**: χρονική πρόταση.
- 3 **νομίζοντες**: αιτιολογική μτχ. συνημμένη ἀπὸ το 'οἱ πολέμιοι' που ενν. ως υποκείμενο του 'ἐτόλμησαν'. **ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων**: γενική ἀπόλυτη, υποθετική μτχ. 'αν οι αρχηγοὶ παραμείνουν'. **καὶ ἡμῶν πειθομένων**: γενική ἀπόλυτη, υποθετική μτχ., 'και αν εμεῖς εἴμαστε υπάκουοι' ενν. στους 'αρχηγούς'. Οι υποθετικές μτχ. δημιουργοῦν λανθάνοντες υποθετικούς λόγους. Αν μετατραποῦν σε υποθετικές προτάσεις, τότε συνδυαζόμενες με τις αποδόσεις σχηματίζουν κανονικούς υποθετικούς λόγους. Στην προκειμένη περίπτωση ἔχουμε δυο τέτοιους λανθάνοντες υποθετικούς λόγους με κοινή ἀπόδοση: 'νομίζοντες εἰ εἰσὶ οἱ ἄρχοντες καὶ εἰ πειθόμεθα ἡμεῖς, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι', το πραγματικό. **ἱκανοὺς**: κατηγορούμενο στο 'εἶναι'. **εἶναι**: αντικείμενο στην μτχ. 'νομίζοντες'.

- 4 ἡμᾶς:** υποκείμενο στο 'εἶναι'. Προσέξτε πώς αλλάζουν τα υποκείμενα στην ετεροπροσωπία, '...νομίζοντες (οἱ πολέμιοι)... ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς = επειδή οι εχθροὶ θεωρούσαν ὅτι εμεῖς εἴμαστε ἱκανοί'. **περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ:** 'περιγίγνομαι τινί = υπερτερώ σε κάτι – κερδίζω σε κάτι', η δοτική είναι επιρρ. της αναφοράς. **λαβόντες:** υποθετική μτχ. συνημμ. ἀπό το 'οἱ πολέμιοι' ὡς ενν. υποκείμενο του 'ἐνόμιζον'. **ἀναρχία.. καὶ ἀταξία:** δυο δοτικές επιρρ. της αιτίας. Το 'ἄν' εἶναι δυνητικό και συντάσσεται με το πιο κάτω ἀπαρέμφ.
- 5 ἄν...ἡμᾶς ἀπολέσθαι:** δυνητικό ἀπαρέμφατο, ἀντικείμενο στο ρ. Αναλύεται σε δυνητική ευκτική, για να λειτουργήσει ὡς ἀπόδοση στην υποθετική μτχ. 'λαβόντες', ὡστε να δημιουργήσει ἕνα υποθετικό λόγο της 'ἀπλής σκέψης', 'εἰ λάβοιεν τοὺς ἄρχοντας, ἡμεῖς ἄν ἀπολοίμεθα'. **τοὺς ἄρχοντας:** υποκείμενο στο 'γενέσθαι'. **ἐπιμελεστέους:** κατηγορούμενο. **γενέσθαι:** υποκείμενο στο ἀπρόσωπο 'δεῖ'.
- 6 τοὺς νῦν:** ενν. 'ἄρχοντας', παράθεση στο προηγούμενο 'τοὺς ἄρχοντας'. **τῶν πρόσθεν:** ενν. 'ἀρχοντων', γενική συγκριτική ἀπό το πιο πριν επίθετο συγκριτικού βαθμοῦ. **τοὺς ἀρχομένους:** ἑναρθρη μτχ. ὡς ουσιαστικό, υποκείμενο στο ενν. ἀπαρέμφατο 'γενέσθαι'. **εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους:** κατηγορούμενα στο ενν. ἀπαρέμφατο 'γενέσθαι'.
- 7 τοῖς ἄρχουσι:** συντάσσεται με την προηγούμενη μτχ. ὡς ἀντικείμενο. **ἢ πρόσθεν:** δεύτερος ὅρος συγκρίσεως ἀπό το 'μᾶλλον'. **ἦν δέ τις ἀπειθῆ:** υποθετική πρόταση με ἀπόδοση το ἀπαρέμφατο 'κολάζειν', το οποίο ἐκτός ἀπό ἀπόδοση της υποθετικής πρότασης εἶναι και ἀντικείμενο 'ψηφίσασθαι'. **ψηφίσασθαι:** Η παρουσία της 'ἄνω τελείας' υποδηλώνει ὅτι η σύνταξη συνεχίζεται, ἀπλῶς το νόημα διεκόπη. Γι' αὐτό πρέπει να ἐννοηθεῖ πάλι το ρ. 'δεῖ' στο οποίο το ἀπαρέμφατο αὐτό εἶναι υποκείμενο. **τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα:** ἑναρθρη μτχ. ὡς ουσιαστικό, υποκ. στο ἀπαρέμφατο 'κολάζειν'. Η ἐνδιάμεση γενική εἶναι διαιρετική.
- 8 σὺν τῷ ἄρχοντι:** συντάσσεται με το ἀπαρέμφατο ὡς προσδιορισμός της συνοδείας. **κολάζειν:** Εἶναι συγχρόνως και ἀντικείμενο στο 'ψηφίσασθαι', και ἀπόδοση της προηγούμενης υποθετικής πρότασης. Επειδή η ἀπόδοση της ὑπόθεσης εἶναι ἀπαρέμφατο, ο υποθετικός λόγος εἶναι πλάγιος, και το ἀπαρέμφατο ἀορίστου ὑποκαθιστά την προστακτική του ἀορίστου, δημιουργώντας ἕνα υποθ. λόγο του προσδοκωμένου 'ἦν τις ἀπειθῆ, ὁ ἐντυγχάνων ὑμῶν κολαζέτω...'. **ἐψευσμένοι:** κατηγορηματική μτχ.
- 9 τῆδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ:** δοτική επιρρηματική του χρόνου. **μυρίους ὄψονται...Κλεάρχους:** το επίθετο εἶναι ἐπιθετικός προσδιορισμός και το κύριο ὄνομα 'Κλεάρχος' στον πληθυντικό ἀριθμό εἶναι το ἀντικείμενο του ρήματος. Ο ἐνδιάμεσος ἐμπρόθετος προσδιορισμός εἶναι της ἀντικατάστασης. **τοὺς...ἐπιτρέποντας:** ἑναρθρη μτχ. ὡς ἐπιθετικός προσδιορισμός, 'οἱ οποίοι δεν θα ἐπιτρέψουν'. **οὐδενί:** δοτική ἀρσενικοῦ γένους ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, συντάσσεται με την μτχ. ὡς ἀντικείμενο, 'ἐπιτρέπω τινί = ἀναθέτω σε κάποιον - δίνω σε κάποιον την ἄδεια – ἐπιτρέπω σε κάποιον'.
- 10 κακῶ εἶναι:** το ἀπαρέμφατο εἶναι το δεύτερο ἀντικείμενο της ἑναρθρης μτχ. 'ἐπιτρέπω τινί + ἀπαρέμφατο = δίνω την ἄδεια – ἐπιτρέπω σε κάποιον να...'. Το επίθετο εἶναι κλασσικό κατηγορούμενο. **περαίνειν:** υποκείμενο στην ἀπρόσωπη ἑκφραση 'ὥρα <ἐστὶ> = εἶναι η ὥρα'. Υποκείμενο του ἀπαρεμφάτου ενν. το 'με'.
- 11 ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν:** Ὄταν μία περίοδος λόγου ἀπό τελεία ξεκινά με ἀναφορική πρόταση, τότε αὐτή ἐκτός ἀπό ἀναφορική θα εἶναι και υποθετική, π.χ. "Ὅστις βούλεται λέγειν, λεγέτω = εἰ τις βούλεται λέγειν, λεγέτω = ὅποιος /αν κάποιος θέλει να μιλήσει, να μιλήσει'. Αὐτά ὅλα βέβαια θα συμβοῦν, μόνο ἀν μέχρι το τέλος της περιόδου αὐτῆς ὑπάρχει ξεχωριστή κύρια πρόταση. Ἀν δεν ὑπάρχει κύρια πρόταση μέχρι το τέλος της περιόδου, τότε η ἀναφορική θα εἶναι κύρια και το ἀναφορικό θα ἐρμηνεύεται ὡς δεικτική ἀντωνυμία. Στην πρόταση αὐτὴν ἔτσι ὅπως εἶναι διαμορφωμένη, μπορεί να λειτουργήσουν δυο παράλληλες συντάξεις. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπό το ἀν η ἀντωνυμία 'ταῦτα' ἐκληφθεῖ ὡς ονομαστική ἢ ὡς αιτιατική πληθου-

ντικού. (1^η σύντ.): αν η αντωνυμία εκληφθεί ως ονομαστική πληθυντικού, τότε το ρ. ‘δοκεῖ’ είναι προσωπικό με υποκείμενό του την αντωνυμία ‘ταῦτα’, η οποία επειδή είναι ουδετέρου γένους μπορεί να δημιουργεί ‘αττική σύνταξη’ με το ρ. στο γ’ ενικό. Επίσης σ’ αυτήν την περίπτωση το ‘ἔχειν’ είναι αντικείμενο του ρ.

(2^η σύντ.): αν όμως η αντωνυμία ‘ταῦτα’ εκληφθεί ως αιτιατική πληθυντικού, τότε το ρ. ‘δοκεῖ’ θεωρείται απρόσωπο, η αντωνυμία είναι υποκείμενο στο απαρέμφατο ‘ἔχειν’, το οποίο με την σειρά του είναι υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση. Επειδή όμως δεν είναι δυνατόν να λειτουργούν και οι δυο παράλληλα, δείτε πώς το ίδιο το κείμενο στην συνέχεια του θα μας δώσει την σωστή επιλογή ανάμεσα σ’ αυτές τις δυο επιλογές.

- 12 Ἴνα ἔργω περαινηται:** τελική πρόταση με υποτακτική. Η πρόταση αυτή θα μας δώσει την λύση στο πιο πάνω πρόβλημα της σωστής επιλογής ανάμεσα στις δυο συντάξεις, την προσωπική και την απρόσωπη. Υποκείμενο στο ‘περαίνηται’ θεωρείται το ‘ταῦτα = και όποιος νομίζει ότι αυτά έχουν καλώς, να τα εγκρίνει όσο γίνεται γρηγορότερα, για να ολοκληρωθούν (:αυτά) στην πράξη’. Άρα αφού υποκείμενο του ρ. είναι η αντωνυμία ‘ταῦτα’, τότε είναι ονομαστική πτῶση, οπότε η σωστή επιλογή της σωστής σύνταξης είναι η προσωπική με ‘αττική σύνταξη’. Η δοτική ‘ἔργω’ είναι επιρρηματική του τρόπου (: εμπράκτως – στην πράξη).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Απομένει αυτό που νομίζω ότι είναι το πιο σημαντικό. Βλέπετε λοιπόν και τους εχθρούς ότι δεν τόλμησαν πιο μπροστά να ξεκινήσουν πόλεμο εναντίον μας, παρά μόνο αφού συνέλαβαν τους στρατηγούς μας, διότι νόμιζαν ότι αν υπάρχουν άρχοντες και εμείς δείχνουμε υπακοή, εμείς είμαστε ικανοί να κερδίσουμε στον πόλεμο, ενώ νόμιζαν ότι αν συλλάβουν τους άρχοντες, τότε είναι δυνατόν εμείς να καταστραφούμε εξ αιτίας της αναρχίας και της αταξίας. Πρέπει λοιπόν οι άρχοντες να γίνουν πολύ πιο επιμελείς, οι τωρινοί, σε σχέση με τους προηγούμενους, και επίσης οι εξουσιαζόμενοι να γίνουν πολύ πιο συνεπείς και πιο υπάκουοι στους άρχοντες, πολύ περισσότερο σε σύγκριση με το παρελθόν. Κι αν κάποιος είναι απείθαρχος, πρέπει να αποφασίσουμε αυτός από εμάς που πάντοτε θα βρίσκεται κοντά, να τον τιμωρεί μαζί με τον άρχοντα. Έτσι οι εχθροί θα διαψευσθούν στο έπακρον. Κι αυτήν την ημέρα οι εχθροί θα δουν χιλιάδες Κλεάρχους αντί για ένα, αυτούς οι οποίοι δεν θα επιτρέψουν σε κανένα να είναι δειλός. Όμως τώρα είναι η ώρα να τελειώνω. Διότι ίσως οι εχθροί αμέσως εμφανιστούν. Κι σ’ όποιον αυτά εδώ φαίνονται ότι είναι σωστά, να τα εγκρίνει όσο γίνεται γρηγορότερα, για να ολοκληρωθούν αυτά στην πράξη.